

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Calvinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Acta Apostolorum to. primus

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

4. Orationes tuæ & eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39424

zat, siue qui post aliquot annos aliter doctrinam
matizabit. Qui autem Christianus quum
tā absurdè & impiè de Christo sentire non
potest, quod tot videlicet seculis nullam in ter-
ris Ecclesiam habuerit quæ eum ritè colu-
erit, ille has Caluini & aliorum hodie hære-
ticorum tam frequentes exceptiones & re-
prehensiones facillè contemnet, quibus
Ecclesia Christi Catholica multa exagitatur
veluti ritus Iudaicos & obseruationes lega-
les. Quod semel contra Caluinum dictum
in vniuersum circa istud reprehensionum
& cauillationum genus valere debet.

C A P. X.

4. *Orationes tuæ & eleemosynæ tuæ ascendent
in memoriam in conspectu Dei.*

Caluini
crassa &
foeda ca-
lumnia.

DVPLICI criminatione Catholica
doctrinam hoc in loco grauat Cal-
uinus. *Bisariam* (inquit) *hoc loco ab-
tuntur Papista. Nam quia preces & ele-*
mosynas Cornelij Deus respexit, vt eum Euange-
fide donaret; id ad preparationes à se confectas de-
torquent; quasi sua industria & virtute homo ac-
quirat fidem, & Dei gratiam operum meritis ac-
tenerat. Deinde generaliter colligunt, bona opera
sic esse meritoria, vt singulis augeantur Dei gratia
prout meriti sunt. Hæc ille. Quod priori loco
Catholica doctrinæ imputat, putidum &
affectatū mendacium est. Hæresim quippe
propriam

proprie Pelagianā, quam Catholica semper
 dānauit Ecclesia, & horū tēporum Catholici
 non secus exhorret, ac demū Concilij Tri-
 dentini Patres disertissimē anathematizant,
 homo nequam & mendax magister Ca-
 tholicis affingit. Quod homo sua industria &
 virtute fidem acquirat, his verbis damnat
 Concil. Tridentinum: *Si quis dixerit sine præ-* sess. 6.
ueniente Spiritus S. inspiratione, atque eius adiu- can. 1. & 3.
torio, hominē credere posse, anathema sit. Rursum
 quod Dei gratiam operum merita anteuert-
 ant, (propriam Pelagij sententiam) tum
 his verbis dictum Concilium execratur; *Si*
quis dixerit hominem suis operibus quæ vel per hu-
manam naturam vel per legis doctrinam sunt, absque
diuina per Iesum Christum gratia posse iustificari
coram Deo, anathema sit: tum in eiusdem sessio-
 nis doctrina disertè reijcit his verbis; *Decla-* Cap. 1.
rat Synodus, iustificationis exordium in adultis à
Dei per Iesum Christum præueniente gratia sumen-
dum esse, hoc est, ab eius vocatione, qua nullis eo-
rum præcedentibus meritis vocatur. Hæc tibi. Sed
 vetus & obsoleta ac putida hæc omnium
 hereticorū hodie calumnia est, ex eo nata,
 quod præparationes ac dispositiones ex
 parte peccatoris ad primam iustificationem
 consequendam Catholici ponunt. Sic hunc
 locum Calvinus *ad præparationes à se confictas à*
Papistis detorqueri ait. Atqui vel studio lecto-
 rem fallit, vel stupidè & crassè ipsemet falli-
 tur. Præparationes quas ponunt Catholi-
 ci, ope-

Præparaciones ad iustificacionem ex Dei gratia procedunt.

ci, opera esse diuinæ gratiæ, & non humanæ virtutis aut industriæ, iuxta perpetuam Catholicorum fidem declarat Concilium Tridentinum his verbis: *Disponuntur peccatores ad ipsam iusticiam, dum excitati diuina gratia, & adiuti, fidē cōcipientes, liberē mouentur in Deū,* &c. Vbi enumeratis præparationibus illis quibus homo ad iusticiam disponitur, fide in Deum & redemptorem Christum, diuinæ iusticiæ timore, spe veniæ, dilectione Dei, odio peccati, alijsque pœnitentiæ actibus, exordium & principiū harum omnium præparationum ab excitante & adiuuante Dei gratia sumunt, & opera esse specialis gratiæ Dei has omnes præparationes manifeste docent. Merum igitur & putidum mendacium est quod de præparationibus priorum loco criminatur Calvinus. Quare quod in sequentibus Cornelij eleemosynas & orationes ex fide profectas esse accuratè demonstrat, Pelagianorum dementiam (quos postea commemorat) rectè conuellit, Catholicorum præparationes nō infirmat. Nam & de ipso Cornelio iam dudum ex Augustino contra Pelagianos disputante didicerant Catholici, *Cornelium, antequam credidisset in Christum, sine aliqua fide nec eleemosynas dedisse, nec Deum orasse.* Hoc igitur nos docet exemplum Cornelij, bona opera ex fide & Dei gratia profecta hominem præparare atque disponere ad salutem, idque aded, ut

De prædeft. sanct. cap. 7.

Cornelij opera ante baptismum qualia.

Euan-

Euāgelij fide Cornelius donaretur (sicuti hīc Cal-
 uinus loquitur) Cornelij opera Deū respe-
 xisse. Erāt quidem Cornelij opera Deo gra-
 ta: Non enim (ait Aug.) debemus improbare homi-
 nis iustitiam quā prius esse cepit antequam coniun-
 gereur Ecclesie, sicut esse ceperat iustitia Cornelij
 priusquam ipse esset in plebe Christiana; quā si im-
 probaretur, non dixisset ei Angelus, *Accepta sunt*
e' elemosynae tuae, &c. non tamē erāt vel huius-
 modi ex quibus saluus fieret, vel ipsius salu-
 tis postea data merita aliqua propriē dicta.
 Si illa Cornelij iustitia (ait eodem loco Augusti-
 nus) sufficeret ad capeſſendum regnum caelorum, vt
 ad Petrum mitteret non moneatur. Et iterum in
 eodem opere: *Quoniam quicquid boni in oratio-*
nibus & elemosynis habebat: Cornelius, prodesse illi
non poterat, nisi per vinculum Christianae societatis
& pacis incorporaretur Ecclesiae; iubetur mittere ad
Petrum, & per illum discit Christum, &c. Et rur-
 sum alibi: *Si posset sine fide Christi esse saluus*
Cornelius, non ad eum adificandum mitteretur ar-
chiepiscopus Apostolus Petrus. Erat igitur in Cor-
 nelio aliqua iustitia disponens, ex fide vnus
 veri Dei originem capiens, siue aliqua bona
 opera ad salutem praeparantia; sed non vn-
 de coram Deo iustificaretur, aut saluus fie-
 ret. Illa quoque eius opera respexit Deus,
 non vt propriē meritum, & causam simpli-
 citer necessariam vel efficacem vocationis
 ad fidem Euāgelicam, sed vt quasdam pra-
 parationes congruas, vel, vt aliqui Schola-
 stici

De Baptif.
 contra Do-
 natist. lib.
 4. cap. 21.

Lib. 1.
 cap. 8.

De praed.
 sanctor.
 cap. 7.

Itici loquitur, merita de congruo: quæ de facto Deum respicere, & veluti suæ bonitatis congruenter acceptare, (vt eorum interdum intuitu, quos prius sua gratia præuenerat, eos ad plenam nominis sui cognitionem, & ad fidem in mediatorem Christum, ipsamque salutem adipiscendam, homines adducat) hoc Cornelij exemplum aperte nos docet. Ait enim Angelus: *Orationes tuæ & eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei*, id est, Deus illas recordatus est, acceptauit, & gratas habuit. *Et nunc mitto viros in Ioppen*, &c. id est, nunc igitur (vt Beza verit) viam tibi salutis patefacio. *Mitte ad Simonem Petrum: hic dicet tibi quid te oporteat facere*; videlicet quibus saluus fias cum tota domo tua. Satis perspicue docet Angelus orationum Cornelij & eleemosynarum coram Deo acceptationem, aliquam causam fuisse quæ Dei bonitatem congruenter moueret, vt ad fidem & notitiam Christi perduceretur. Qua de re sic præclare Gregorius Magnus scribit: *Cornelius Centurio, cuius eleemosynæ ante baptismum Angelo testante laudatæ sunt, non operibus venit ad fidem, sed fide venit ad opera*.

A. & II.

In Ezechiel. lib.
1. homil.
19.

ibid. lib.
1. homil. 9

enim in Deum verè & ante baptismum non crederat, quid orabat vel quomodo hunc omnipotens Deus exaudierat, si non ab ipso se in bonis perfici poterat? (vnde alibi idem Gregorius de hoc Cornelio scribit, quod bona opera pro fide persequenda faciebat) Sciebat igitur creatorem omnium

Deum

Deum: sed quod eius omnipotens filius incarnatus esse ignorabat. Neque enim poterat bona agere qua Deo placerent, nisi ante credidisset. Scriptum namque est, Sine fide impossibile est placere Deo, Fidem ergo habuit cuius operationes placere potuerunt: bona autem actione promeruit ut Deum perfectè cognosceret, & incarnationis eius mysterium crederet, quatenus ad Sacramentum baptismi perueniret. Per fidem ergo veni ad opera, sed per opera est solidatus in fide. Hæc ille. Tantundem in hunc locum scribit Beda.

Falluntur egregiè hoc loco Calvinus, Beza, alijque hæretici, qui Cornelium Christi fide imbutum, & spiritus Christi participem, quum iam ei Angelus loqueretur, denique cultum veri Dei, quem soli Iudæi adorabāt, amplexum fuisse, ideoque aliquid de redemptore promisso audiuisse, & in eum venturum credidisse affirmant. Quæ ideo dicunt, ut nullam in Cornelio preparationem fieri cogantur, sed potius veram in eo ex fide iustitiam extitisse, quæ Deus hac missione ad Petrum auxerit, & ampliori Evangelij luce veluti mercede donaverit. Cæterum Cornelium istum hominem Gentilem & Italum, nec Iudaica religione imbutum, nec profelytum eorum & aduenam fuisse, sed penitus incircuncisum, & per consequens de Messia nihil audiuisse, inuictum argumentum est, quod postea hoc Petri factum cæteri Iudæi Christiani facti tam ægrè tulerunt,

Cornelius ab Angelo admonitus ad huc fidem Christum non habuit

Infra cap.
11.

runt, vt expostulâtes cum Petro disceptauerint aduersus illum dicentes, *Quare intrasti ad viros præputium habentes?* Cornelius igitur præputium habuit, circumcisis non erat, Iudaico ritu (cuius principium circumcisio est) Deum non coluit, ideòque Messiam promissum, vt eius Spiritus particeps esset, expectare non potuit: maximè quum infra ver. 12. Calvinus dicat, *Gentiles, quamdiu in præputio manebant, alieni erant à Deo.* Aliqua-

De præd.
sanctor.
cap. 7.

men fide (vt loquitur Augustinus, docet etque Gregorius loco citato) ipsius veri Dei imbutus erat, sicut & multi alij Gentiles toto orbe dispersi, qui etiam ad ouile Dei pertinebant, vt docet S. Augustinus lib. 18. de

a. Cap. 47.
b. Cap. 9.

Ciuitate Dei^a, & de prædest. Sanctorum^b, & veluti de hoc genere hominum vocatur à Luca *vir religiosus & timens Deum*, quâ phrasim sæpe Lucas vsurpat, de ijs loquens qui ad fidem conuertebantur. Sed quia Euangelio Christi iam propagari cœpto, talis fides vnus Dei, vel etiam fides implicita de

A. cap.
13. 43. cap
16. 14. cap
17. 4. 17.

Mediatore, ad salutem nõ sufficiebat, vocatur à diuina misericordia Cornelius ad plenâ Euangelij fidem & Christi noticiam explicitam. Atque hæc de prima Caluini accusatione.

Ad alteram criminationem Caluini, quod ex hoc loco colligunt Catholici, generaliter bona opera sic esse meritoria, vt singulis augeantur Dei gratia prout meriti sunt; respondeo ex hoc loco illud à Catholicis non

colligi

colligi, qui Cornelij orationes & eleemosynas non sic intelligunt vt augmenti gratiæ meritorias, sed vt ad primam gratiam præparatorias: quo in sensu Catholicorum sententiam hæc secunda criminatio prorsus inuertat priorem. Si enim præparationes ad fidem & salutem ex hoc loco colligunt Catholici, profectò augmentum fidei & salutis ex eodem loco non colligunt: quando illæ ad eos spectent qui in statu salutis adhuc non sunt, hoc ad eos pertineat qui in via salutis ambulant, & quotidianos progressus faciunt. Ad rem ipsam quod attinet, videlicet bona opera sic esse meritoria vt singulis augeantur Dei gratiæ prout meriti sunt, & ad hoc probandum istud Cornelij exemplum facere, ipsemet Calvinus, (qui, vt diximus, Cornelium, antequam ei Petrus loqueretur, vera fide veraque iustitia imbutum esse vult,) hoc ipso in loco contra seipsum rotundè affirmat, & accuratè docet his verbis: *Hanc causam assignat Angelus cur digne tur Cornelium Dominus plena Evangelij sui luce: quia prece eius exaudierit, & gratas habuerit eius eleemosynas. Vnde colligimus, virtutes & benefacta non tantum placere Deo, sed ornari etiam splendida hac mercede, quæ in eorum gratiam cumulat nos amplioribus donis, & locupletat, iuxta illud, Habenti dabitur: Item, Euge serue bone & fidelis: quia fidelis fuisti in paucis, supra multa te consueta. Sic enim continua*

Calvinus seipsum refutat.

Gratiæ augmentum eadem re submeito Calvinus docet.

Calvinus ex sua purificatione refutatur.

Matt. 13. 12.

K 5 donorum

donorum suorum serie Dominus suos quasi certis gradibus euehit, de nec ad summum perducatur. Hæc Calvinus. Docet disertè, & ex Scripturis probat (tameñ posterior locus ad mercedem gloriæ, non gratiæ, pertineat) virtutes & beneficia hac splendida mercede ornari, vt in eorum gratiam amplioribus donis homines locupletentur. Atqui hæc ampliora dona quid aliud sunt quàm augmenta gratiarum? Illis quoque hominem locupletari & cumulari in virtutum & benefactorum gratiam, id est, propter ipsa beneficia, adeoque illis veluti splendida mercede ornari, quid aliud est, quàm bonis operibus per modum meriti augmenta gratiarum retribui? Mercedem enim merito correspondere, absque summa impudentia negari non potest: & alioqui de verbo est controuersia, non de re. Calvinus igitur ipsemet tam nostram doctrinam confirmat, quàm suam refutat. Sed istud in exordio tractationis huius loci more suo fecit, vel vt lectorem lactaret, vel quia hanc illi veritatem textus extorsit, iuxta sensum à se ipso confictum contra præparaciones ad gratiam à Catholicis assertas. Postmodum verò notat pro secundo Catholicorum errore, quòd bona opera augmentum gratiæ mereri doceamus, iuxta illam Augustini clarissimam doctrinam: *Cum fides impetrat iustificationem* (vt in hoc Cornelio opera fidei quæ faciebat) *non gratiam Dei aliquid meriti præcedit humani* (quia

Epist. 103.

(quia prima fides erat ex gratia;) sed ipsa gratia (ex eius recto usu) meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, (id est, magis ac magis augeri) comitante non ducente, pedisse qua non prava humana voluntate: quia videlicet ad singulos actus adiutorium gratiæ datur, & sola voluntas non meretur. Et hanc tam Augustini quam nostram immo omnium Catholicorum receptissimam doctrinam acriter hoc loco & prolixè impugnat. Expendemus paucis quæ adfert. Sunt enim perpetua & maxima causæ Calvinianæ contra merita operû firmaméta quæ hîc Calvinus adfert.

Quod ad secundû (inquit) errorem spectat, dum fingunt quemque nostrum, prout meritus est, augeri maioribus gratijs, non magno negotio refelli potest. Primum negamus quicquam bonorum operum nobis suppetere quod non Deus gratuitè in nos contulerit.

Respondeo, idem & à nobis negari, quatenus prævenit nos in misericordia & misericordiam: sed cum Augustino respondemus: Deus quum merita nostra coronat, sua dona coronat; quia omne meritum præcessit gratia. Pergit

Calvinus: Deinde rectum donorum Dei usum ab ipso quoque esse dicimus; atque hanc secundam esse eius gratiâ, quod rectè utimur prioribus eius donis.

Respondeo, in hac secunda gratia & recto usu donorum Dei aliquas esse partes nostras, quia in illis omnibus Deo cooperamur, sicuti in primo genere Deus sine nobis operatur, ut nuper ex Augustino ostendi-

Meritum augmenti gratiæ contra Calvinianam argumenta defenditur.

De grat. & lib. arb. cap. 8. &

Suprà ad cap. 9.

mus.

mus. Facit hæc cooperatio nostra, vt gratia
 in nos collata nostra fiat, & veluti nostras
 Deus illas remuneret; quod ipse Calvinus
 alicubi dissimulare non potuit. Postquam
 enim contra liberum arbitrium multa dis-
 putasset, hanc tandem moderationem sub-
 iunxit: *Sed tamen, vt inexhausta & multiplex*
Dei est beneficentia ac liberalitas, quas gratias in
nos confert, quia nostras facit, perinde ac nostras
virtutes remuneratur. Nostras autem facit
 Deus gratias quas in nos confert, non quod
 illas veluti vasa vacua & bruta accipimus,
 sed quia illis vt creatura rationalis liberè
 cooperamur. Sic quippe & nostra opera
 fiunt, quæ Deus operatur in nobis. Sanè the-
 saurus in vase non est ipsius vasis, sed eius
 qui vas possidet. Si Deus gratiarum suarum
 thesauros nostros facit; si diffundit charitatem
 in cordibus nostris, vt illa charitas nostra sit,
 nobisque eam opere exerceamus, diligendo non
 verbo & lingua tantum, sed opere & veritate; si
 fides Dei donum in nobis est, vt illa fides
 nostra sit, nosq; & corde credamus ad iustitiam,
 & ore confiteamur ad salutem; profectò nõ ve-
 luti vasa bruta has Dei gratias accipiẽdo sic
 nostras fecimus, sed velu i rationalis crea-
 tura actu proprio intellectus & voluntatis
 nostræ illas gratias exercẽdo, eisq; coope-
 rando, sic demum fecimus, vt nostræ virtu-
 tes & bona opera nostra sint, quæ vt facere-
 mus nos, fecit in nobis Deus: iuxta illud,
Faci me

Instit. lib.
 2. cap. 5.
 num. 2.

Dei dona
 sunt vir-
 tutes no-
 stræ.

Rom. 5.

1. Ioan. 3.

Rom. 10.

Faciam ut faciatis. Quando facimus opus gratiæ, tunc illud opus nostrum est, tamen est à gratiâ. Denique sic rectus usus donorum gratiæ & nosker est, quia nos illis rectè utimur; & Dei est, quia ex ipso & per ipsum, per adiutorium gratiæ eius, donis Dei rectè utimur. Dixit Paulus, *Non ego, sed gratia Dei* 1. Cor. 13. *mecum.* Ad quæ verba Augustinus: *Non quia ipse nihil boni agebat, sed quia nihil ageret si illa non adiuuaret.* Ter id (ait Calvinus) *egamus quicquam nos operibus mereri, quæ semper mutila sunt & vitiosa.* Respondeo: neque opera solius Dei mutila ac vitiosa esse possunt (opera autem piorum iusta & recta, iuxta Calvinum, sunt vnius Dei opera, qui totum in nobis operatur, nobis nihil cooperantibus & sic ipsa seipsam Caluini doctrina cõficit; neque opera filiorum Dei, quibus iuxta sanam doctrinam gratiæ diuinæ cooperatur, & quatenus cooperantur, vel ex vlllo peccato admixto vitiosa sunt, vel ex vlla imperfectione adiuncta sic mutila sunt, vt propterea mereri desinant: quando nec carnis vitiositas, sed regenerati spiritus nouitas cooperatur; nec plena perfectio (à qua illa defecit imperfectio) viatorum est, sed possessorum tantum; non in hac vita militantium, sed in altera vita triumphantium; vt clarè & copiosè contra Pelagianos docuit S. Augustinus.

1. Cor. 13.
Epiſt. 106

Calvinus
ex seipſo
refutatur.

Opera iu-
ſtorum non
sunt sic
mutila
aut vitio-
ſa vt non
mercan-
tur.

* Cont. 2.
epiſt. Pe-
lag. lib. 3.
cap. 7. de
peccator.
mer. & c.
lib. 2. cap.
13. & 15.

Pergit Calvinus, *Conſiliant quidè nobis bona opera*

opera gratia augmentum, sed non suo merito. Contra S. Augustinus: *Gratia meretur augeri, vult aucta mereatur perfici.* Sed suam sententiam probare vult Calvinus: *Accepta enim Deo esse nequeunt, nisi cum venia quam fidei beneficio impetrant. Quare sola est fides quæ pretium illis statuit.* Primariū hoc est Calvinianæ sententiæ contra operum merita firmamentum, sed du-

Opera iustorum sine venia placent Deo. Philip. 4. 18. 1 Ioan. 3. 22. Fides veniam operibus non impetrat.

plici errore grauidū. Omnia iustorum opera bona, quæ verè talia sunt, sine venia accepta sunt Deo, & placet illi in odorem suavitatis, vt scriptura nos docet. Veniam verò beneficio solius fidei nulla opera impetrant, sed beneficio Christi & meritorū eius, non quatenus in Christum credimus, aut eo solo nomine (quod sibi stultissimè & impiè finxerunt hodie hæretici) sed quatenus credentes Deum per Christum humiliter pro venia inuocamus; quatenus credentes Deum diligimus, & eius mādata facimus. *Hoc modo (inquit Calvinus) quod Deum elemosynis suis ac precibus fauentem Cornelius habuit, ad iam ex fide pendebat.* Ex fide quidem, quatenus sine

Fides precium operibus non adfert.

fide nulla bona opera placere possunt, sed non ex sola fide, vt sola fides illis pretium boni operis attulerit, quando & ex se ipsis suaque bonitate pretiū quoque habuerint. Quare Angelus non fidem sed ipsa opera Cornelij Deo fuisse accepta pronunciat. Fructus laudauit, radicem tacuit: quia fructus laudari solent, non radix. Nam sine fructibus

ctibus radix esse potest, sine radice propria
 fructus esse nō possunt. Nec radix ad utili-
 tatē sed ad necessitatē facit. Necessaria est
 radix: fructus ipsos carpimus. Necessaria est
 fides, & sine ea impossibile est placere Deo: sed
 fructus bonorum operum placet in Deo in
 odorem suavitatis, & reddet unicuique Deus se-
 cundum opera sua. Præterea sicut opera æsti-
 mantur ex fide (sensu quo dictum est) sic
 & fides æstimatur ex operibus. Fides enim ex
 operibus consummatur (ait S. Iacobus) & sine
 operibus mortua est, sicut corpus sine spiritu mor-
 tuum est. Vnde sicut magis æstimatur corpus
 ex spiritu, quàm spiritus ex corpore, quum
 istud materiæ, ille formæ rationem habeat,
 sic magis æstimatur fides ex operibus, quàm
 opera ex fide: quum hoc nisi fundamenti
 necessitatem dicat, illa totius ædificij per-
 fectionem adferant. Vnde & in Euangelio,
 qui posuerat fundamentum fidei Christia-
 næ, sed bona opera non iuperædificauerat,
 omnium ludibrio exponitur dicentium:
Ecce hic homo cæpit ædificare, & non potuit perfecere.
 Quare vt D. Paulus opera Abrahæ alio-
 rumque veterum iustorum ex fide meritò
 æstimauit, sine qua placere Deo non pote-
 rât; sic vicissim D. Iacobus fidē Abrahæ ex
 operibus æstimauit, quibus eius fides cōsumma-
 ta est, & sine quibus eius fides inanis & mor-
 tua fuisset. Imò ipse Paulus sic fidē ex operi-
 bus æstimauit, vt verā in Christo iustifican-
 tem

Hebr. 11.

1. Ioan. 3.

22.

Rom. 2.

Iacob. 2.

Fides ex

operibus

magis

æstimatur

quàm

opera ex

fide.

Luc. 14.

30.

Hebr. 11.

Iac. 2.

Gal. 3. tem fidem, illam esse definiat *quæ per charitatem operatur.*

Pergit Calvinus: *Perrò si fide estimantur opera, indulgentiæ est, non meriti, quod Deo probantur.* Vt demus antecedens, quod falsum esse docuimus; quomodo tamè, quod ex eo cõsequi vult, probet attendamus. *Nam quia nihil in nobis dignum inuenit fides cur Deo placeamus, à Christo mutuatur quod nobis deest: ergo si fide estimantur opera, indulgentiæ est, non meriti, quod Deo probantur.* Nec antecedens vlla veritate subsistit, nec valet consequentia.

Fides apprehendens, spectrum hæreticorū hodiè.

Fides hæreticorū non omnia à Christo mutuatur quæ nobis desunt.

Fidem à Christo mutuari quod nobis deest, spectrum est cerebri Calviniani & Lutherani, aliorumque nostri temporis hæreticorum, qui fidem definiunt promissionem Dei seu apprehensionem seu persuasionem. At talem fidem nec scripturæ docet, nec Ecclesia tradidit. Fides in Scripturis tradita, illa virtus diuina est, qua credimus Deo non promittenti tantum, sed & comminanti, aut quamlibet aliam veritatem reuelanti. Deinde si fides ista apprehendens statuatur, non propterea omne mutuatur à Christo quod nobis deest, tum quia iuxta huius fidei figulos & architectos nihil aliud mutuatur præter mortem Christi, & beneficium redemptionis; tum quia in beneficio redèptionis non omnia continentur quæ nobis desunt, nisi tanquam in radice, seu principio, seu fonte generali; ideoque alia quàm plurima gratiarum

rum Dei dona adhuc nobis in particulari defunt, quibus Christi beneficio gaudeamus; ipsa in primis charitas, & tota mandatorum Dei observatio, sine qua Christi beneficium (utcumque & quomodocumque fides illud apprehendat) nobis erit inutile.

Christus enim per passionem consummatus, factus Hebr. 9.
est causa salutis omnibus obtemperantibus sibi: vt

obtemperare & obedire mandatis oporteat, si Christi mortem nobis esse volumus salutarem. Unde non sola fides, sed ipsa maxime charitas (unde proprie sumus filij adoptionis) beneficium mortis Christi nostrum facit, nobisque appropriat. Præterea, non quia nihil in nobis fides dignum inuenit, ideo omnia mutuatur à Christo, sed *ideo primum fides datur* (ait Augustinus) *vt ex ea impetrentur cætera, quæ propriè opera nuncupantur ex quibus iustè vivitur.*

De prædest. sanct. cap. 7.

Salutis exordium fides est. Ante acceptam fidem nullum opus Deo placet. Non propterea fides omnia à Christo mutuatur in sensu Caluini, vt soli fidei, & propter solam fidem, sine vlllo operum merito, totum Christi beneficium à Deo tribuatur, sed propterea ex fide debent omnia bona opera veluti ex radice & fundamento proprio promanare, vt coram Deo ad salutem valeant. Sic antecedens Caluini propositio nulla veritate subsistit.

*Fides sola non iustificaret, tamen ex ea opera æstimantur.

Consequètia etiam inualida & vana est.

*Tamen si enim fide æstimarentur opera,

L non

non tamen sola fide, vt dictum est. Imò tametsi fides in sensu Caluini omnia à Christo mutuaretur quæ nobis desunt, id est, tametsi tota Christi iustitia, sanctitas, & redemptio pro nobis facta soli fidei imputaretur, solis (inquam) credentibus quatenus sic credunt, id est, quia sic apprehendunt, sibi que persuadent se per vnum Christum saluos fore (hic enim est Caluini sensus) non tamé sequitur, opera bona, etiam talis fidei, ex sola indulgentia & non ex merito Deo probari. Nihil enim impedit, quin & ipsa quoque opera, etiam talis fidei (si vera fides esset) augmentum gratiarum (de qua hic disputatur) adeoque ipsam salutem à Deo posset promereri: quando fides ipsa & obedientia fidei opus iustitiæ est, Deo gratum, acceptum, & meritorium, vt multa in Euangelio exempla nos docent. Sed & ideo vana est consequentia, quia nihil hoc totum ad fidem Cornelij, cuius opera Caluinus vult ex sola fide aestimari, & ex sola fide premium accipere, quando Cornelius adhuc in Christum nõ credebat, ideo à Christo mutuari non potuit quod illi deerat. Huiusmodi futilissimis argumentis primarium causæ Calvinianæ contra operum meritum firmamentum, primaria speculatio nititur.

Pergit Caluinus: *Est autem hoc plusquam peruersum, quòd quum nomen meriti subinde in ore*

ore habent Papista, & inani fiducia stultos inflare non desinunt, nihil tamen afferunt quo incitentur hominum studia ad agendum: semper enim in suspensio relinquunt hominum conscientias: placeant Deo nec ne opera dubitare iubent. Alia hac via est doctrinam de meritis operum taxandi, sed plane insulsa. Catholici sicuti docent iuxta Scripturas bonorum operum merita, sic pariter iuxta easdem docent non confidere in meritis suis, nec inani fiducia inflari; sed semper cum timore & tremore salutem suam operari, quia videlicet Deus operatur in illis & vellet & perficere, id est, quia tamen si bona opera verè multum mereantur coram Deo, tamen executio & perseverantia bonorum operum non à nobis aut à nostris viribus, sed à Dei gratia pendet, quæ in manu nostra non est, sed ab eius beneplacito expectanda. Hæc saluberrima doctrina meritis operum non aduersatur, sed necessaria & salubris est circa bonorum operum merita consideratio. Atqui ait Calvinus, sic in suspensio relinquuntur hominum conscientia, & dubitare iubentur placeantne sua bona opera Deo nec ne. Mentitur & fallit. Non iubentur dubitare, sed bene atq; optimè sperare, quòd placeant Deo opera ipsorum bona, ideoque viriliter agere & confortari, iuxta illud: *Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum.* Et iterum: *Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino.* Vnde

Meritis operum timor bene operandi nihil præiudicat.

Philip. 2.

Conscientia Catholicorum non relinquuntur in suspensio.

Psal. 26.

Psal. 30.

L. 2 non

non in suspenso relinquuntur, sed in firmâ spe, quæ non confundit, stabiliuntur Catholicorum conscientia. At verò quia fiducia & certitudo Calviniana, id est, impia presumptio, Catholicis displicet, idcirco alterum extremum perpetuæ dubitationis illis impingitur. Hæ sunt Caluini artes.

Sed quid adhuc in eo sequatur videamus. *Vbi talis animi trepidatio occupat, an non desides & ignavos flaccescere necesse est? Cui respondeo:*

Si trepidatio de operum bonitate, vel, ut Philip. 2. Apostolus loquitur, timor ac tremor circa salutis operationem, ignavos ac desides facit; quâto magis tota bonitatis operum negatio, quam

Instit. lib. 3. cap. 17. num. 3. Calvinus statuit, (affirmat omnia iustorum opera bona magis probrum quàm laudem perpetuò mereri, & peccatis magis quàm virtutibus accensenda esse) desides & ignavos omnes Calvinistas necessariò faciet! Sed ut hanc terripiam suam sententiam tegat hoc loco Calvinus, ita prosequitur, totamq; tandem disputationem concludit: Nos verò, & si meritum operibus detrahimus, tamen docemus repositam esse illis mercedem, optimo stimulo incitamus ad rectè vivendi studium homines. Tunc enim demum alacriter ad serviendum Deo nos accingimus, quum

Calvinus suis repugnantijs lectorem ludificat. persuasi sumus operam nos minimè ludere. Vide fraudulentam impostoris artem. Ait se docere repositam bonis operibus mercedem, tamen meritum illis detrahit. Sic alibi eadem arte usus: Nos nulla meriti mentione, singulari tamen

conson

consolatione, fidelium animos nostra doctrina erigimus, dum eos docemus in suis operibus Deo placere, indubieque acceptos esse. Vtrobique vel pugnantia loquitur, vel verbis lectorem iudificat. Si enim merces bonis operibus reponitur, ergo meritum illis detrahi non potest, quod mercedi necessario respondet. Sic gratiam à mercede distinguit Apostolus, ut in mercede debitum ponat, gratiam solam neget. *Ei qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, supple, solam & puram, sed secundum debitum*: quia videlicet operanti merces veluti debita, & (ut alibi loquitur) veluti *iusto iudice redditur*. Si ergo merces ut debita redditur, & per modum iustitiæ; opus illud, cui redditur, non puræ & solius gratiæ, sed etiam meriti vim ac rationem habebit. Nemini enim merces debetur, nisi quam aliquo opere promeretur. *Dignus est operarius mercede sua*. Denique non alio sensu merita operum prædicant Catholici, quam quia merces iusta à iusto iudice illis retribuitur. Si (ut loco posteriùs citato Calvinus scribit) *non est cur unciam nobis in bonis operibus vendicemus*; quomodo nunc repositam esse illis mercedem agnoscit? Merces quippe debiti rationem habet, iuxta Apostolum; ideoque eam sibi opera bona vendicant. Hæc igitur vna & manifesta doctrinæ Calvinianæ repugnantia. Sequitur altera. Ait se docere *fideles, in suis operibus Deo placere, indubieque ac-*

Institut. lib. 3. c. 35 num. 7.

Mercedi meritum necessario respondet.

Rom. 4.

2. Tim. 4.

Matth. 10.

Alia Calviniani repugnantia.

L. 3

cepta

reptos esse. Quomodo igitur eodem in libro paulò post dixit, opera seruorum Christi probrium magis quam laudem perpetuò mereri, & omnia fidelium opera imperfectione inquinata peccatis magis quam virtutibus accensenda fore, nisi ea Deus cum venia susciperet, non imputata imperfectione illa qua inquinantur? Quomodo Deo indubiè placent quæ probrium merentur, non laudem? An Dei iudiciùm secundum veritatem non est? Si secundum veritatem est eius iudiciùm, quomodo indubiè accepta habet, quæ indubiè acceptanda nõ sunt, quia probrium meretur magis quam acceptationem? Quomodo mercedem operibus reponit Deus, quæ non nisi cum venia suscipit? Venia peccatis datur, merces virtuti rependitur. Aut igitur operibus iustorum bonis nulla merces rependitur, aut falsum est, illa, quatenus talia, cum venia suscipi, & peccatis magis quam virtutibus accensenda esse. Alia igitur hæc repugnantia est.

Sed vide nunc vt lectorem suum ludificet. Ait se optimo stimulo homines ad bene viuendum incitare, quia docet repositam esse bonis operibus mercedem. At quæ tandem hæc merces est? An vita æterna, de qua Christus dixit, Merces vestra copiosa est in caelis? an augmentum gratiarum, de quo dictum est, Habenti dabitur? Nihil minùs. Alacriter (inquit) ad seruendum Deo nos accingimus, quum persuasi sumus operam nos minimè ludere. In qua phrasi lectorem

Alia Caluini ludificatio.

Math. 5.

Matt. 25.

rem ille mirè ludificat. Longè quippe aliud, diuersum, excellentius, & ad bonorù operum stimulum excitandum fortius & accommodatius est, bonis operibus *iustam mercedem, copiosam, & aeternum gloriae pondus* retribui, vt Scripturæ loquuntur; quàm, vt iste impostor loquitur, *operam minimè ludere?* Deus Pater vocans in vineam suam operarios, non dicit illis, Operam minimè ludetis; sed ait, *Quod iustum est, dabo vobis;* & conuenit cum eis *de denario diurno*, id est, de vita aeterna retribuenda. Rogo Caluinistas omnes, an ad labores & operas conducendi pro eodem habeant, si dominus & conductor dicat, Dabo tibi iustam mercedem, talem ac talem; vel si dicat, Operam minimè ludes. Sanè qui sic se conducì pateretur, aut qui tam simplici promissione proposita alacriter ad seruiendù domino conductori se accingeret, Caluinistarum neminem esse existimo. Atqui perpetua hæc est Caluini phrasis, vt veri nominis mercedem à Deo promissam eludat. Sic ad illa Christi verba, *Reddet unicuique iuxta opera sua*, ita scribit: *Animantur fideles ad rectè agendi studium, dum certi sunt se operam non ludere.* Sic ad alia Christi verba, *Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam*, eodem modo lectorem ludificat: *Ne fatigemur bene agendo, pronuncia: Christus non irritum fore eorum laborem, qui se fideliter in sua vocatione exeruerint.* Et iterù: *Con-*

2.Tim. 4.
Matth. 5.
2.Cor. 4.

Matth. 20.

Mercedē bonorum operum qua arte Caluinus eludit. In Harm. ad Matth. 16 ver. 27. cap. 25. ver. 21. & 33.

capienda est bonis alacritas, quia intelligunt se minime operam ludere. Sic ad alia rursum Christi verba de separatione iustorum, Huc, inquit, tendit Christi sermo, ut sciant fideles pie & innocenter viuendo se operam non ludere, quia tandem apparebit discrimen. Et paulò post: Est non vulgari exhortatio ad patientiam, dum certò persuasi sunt homines non frustra se tendere. Ad quas eius iudificationes vide quæ in Antidotis nostris Euangelicis ad eadem Christi verba diximus. In hac refutanda Caluini disputatione prolixior fui, quia contra merita operum primaria hæc est, perpetua, & millies repetita Caluini & aliorum speculatio.

Ad Matth
c. 16 v. 27.
& cap. 25.
vers. 21.

34. *In veritate comperi quia non est personarum acceptor Deus: sed in omni gēte, qui timet eum, & operatur iustitiam, acceptus est illi.*

Acceptio
personarū
quæ non
cedit in
Deum.

NON loquitur hîc Beatus Petrus de illa acceptione personarum quæ vitium est, & iustitiæ opponitur, quasi aliquando cogitauerit Deum duobus similiter promerentibus similiter nō retribuere; sed loquitur de illa acceptione personarum quæ ad electionem & optionem gratuitam pertinet, quia Iudæi, sub quorū persona, & propter quos astantes ista loquitur Petrus, semper existimauerant Deū sic solum populum Iudæorum præ alijs omnibus gentibus elegisse, ut sicut olim soli Iudæi, aut eorū profelyti, ad Synagogam pertinebant; sic & nunc